

Sivistys- ja tiedejaostolle

Lausunto 17.10.2024

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Viite: HE 109/2024 vp

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Leikkaukset järjestöiltä ovat leikkauksia työllisyydestä

Esityksessä valtion vuoden 2025 talousarvioksi taide- ja kulttuurialan valtakunnallisten yhteisöjen riville (momentti 29.80.50.) ehdotetaan noin 2,2 me leikkausta, eli yli 20 % vähennystä. Tältä riviltä Taiteen perusopetusliitto ja suurin osa sen jäsenjärjestöistä saa toiminta-avustuksensa. Säästöjä järjestöissämme, joiden merkittävien kuluera on henkilöstömenot, ei enää löydy. Henkilöstön määrä on jo minimissään, 0,5–2,2 henkilötyövuotta / järjestö. Esimerkiksi Taiteen perusopetusliiton kuluista lähes 75 % on henkilöstökuluja ja mm. toimitiloista on jo luovuttu. Jäsenjärjestöissämme luvut ovat vastaavanlaiset. Aivan kaikesta ei myöskään voida tinkiä, mikäli toiminta halutaan pitää ammattimaisena. Kunnolliset työvälineet ja ohjelmistot ovat keskeisiä tehtävissä onnistumiseksi.

Kattojärjestönä toimivan TPO-liiton rahoitus nojaa valtion toiminta-avustukseen. Myös jäsenjärjestöjemme toiminnalle valtionavustusten merkitys on ratkaiseva. Epävarmuus heijastuu monesta suunnasta. Esimerkiksi kuntien rahoitusleikkaukset oppilaitosten toimintaan näkyvät järjestöille pienenevinä jäsenmaksutuottoina. TPO-liiton ja sen samalta riviltä avustettavien viiden jäsenjärjestön yhteenlaskettu toiminta-avustus vuodelle 2024 on 124 000 euroa. Laskua kuluvalle vuodelle oli jo 16 % vuoteen 2023 verrattuna. Järjestöille nämä summat ovat todella merkittäviä. Jäsenjärjestö Käsi- ja taideteollisuus Taito ry:n valtionavustus (momentti ja rivi 29.10.51.3.2) ei edes sisällä rahoitusta taiteen perusopetuksen ohjaukseen tai johtamiseen.

Osa jäsenjärjestöistä on viime vuosien aikana voimakkaasti kehittänyt toimintaansa, ja vasta hiljattain palkannut ensimmäiset työntekijänsä. Positiiviset heijastusvaikutukset eri taiteenalojen oppilaitosten ja koulutusmuodon tulevaisuuteen ovat näkyneet välittömästi. Kun samaan aikaan uudistetaan taiteen perusopetuksen lainsäädäntöä, olisi todella lyhytnäköistä ja ristiriitaista heikentää hyvässä kehitysvaiheessa olevaa koulutusmuotoa tukevien järjestöjen toimintaedellytyksiä.

Järjestöt ovat taiteen perusopetuksen oppilaitosten yhdysside ja yhteinen ääni, jotka mahdollistavat verkostomaisen yhteistyön ja tarjoavat koulutusmuodolle kehittämisen tuen, jotta oppilaille mahdollistetaan laadukas, ajassa elävä ja ammattimaisesti toteutettu taideopetus yhdeksällä eri taiteenalalla. Taiteen perusopetusliiton jäsenenä on kuusi valtakunnallista järjestöä: Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ETOL ry, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, Kuvataidekoulujen liitto ry, Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry, Suomen sanataideopetuksen seura ry ja Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry.

Jäsenjärjestöt edustavat kaikkia taiteen perusopetuksen yhdeksää taiteenalaa: arkkitehtuuria, kuvataidetta, käsityötä, mediataiteita, musiikkia, sanataidetta, sirkustaidetta, tanssia ja teatteritaidetta. Jäsenoppilaitoksia järjestöillä on noin 270.

Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin

Taiteen perusopetuksen momentille (29.80.34.) esitetään muiden kuin valtionosuusoppilaitosten harkinnanvaraiseen tukeen 100 000 euron laskua (400 000 → 300 000). Ko. määräraha nousi vuonna 2023 150 000 eurosta 400 000 euron tasoon. Näille oppilaitoksille ei ole tarjolla muuta valtion tukea. Valtionosuuden ulkopuolella toimii kaikkien yhdeksän eri taiteenalan oppilaitoksia. On erittäin lyhytnäköistä pyrkiä leikkaamaan tukea tässä mittakaavassa (-25 %) kun se on vuosien yrittämisen jälkeen vasta hiljattain saatu nostettua edes 400 000 euron tasoon. Muistutamme lisäksi, että valtionosuusoppilaitosten verkosto ei kata koko maata kaikilla taiteenaloilla. Jotta voimme vastata mm. alueelliseen eriarvoistumiskehitykseen ja monikulttuuristuvan kohderyhmän tavoittamiseen, tulee taiteen perusopetuksen oppilaitosverkostoa heikentämisen sijaan vahvistaa. Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti käynnissä olevan taiteen perusopetuksen lain ja rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on taiteen perusopetuksen opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden. Leikkausesitys on isossa ristiriidassa myös tämän tavoitteen kanssa.

Hyvää esityksessä on, että valtionosuuksien indeksikorotukset ovat mukana. Tämä on tärkeää, jotta rahoitus seuraa yleistä kustannuskehitystä.

Lapsille ja nuorille tulee tarjota uskottava näköala tulevaan

Nyt jos koskaan tulee huolehtia siitä, että yhä useammalla lapsella ja nuorella on mahdollisuus päästä pitkäjänteisen ja ammattimaisesti toteutetun taideopetuksen- ja kasvatuksen pariin. Taiteenalan taitojen ja taidesuhteen syntymisen lisäksi taiteen perusopetukseen osallistumisen positiivisia vaikutuksia on lukuisia, kuten hiljattain julkaisemamme [Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -kyselyselvityksen raportti osoittaa](#). Kyselyymme vastanneesta lähes 2 000:sta taiteen perusopetuksen oppilaasta 99 % koki saavansa iloa oppimisesta, 97 % koki tulevansa harrastuksessaan hyväksytyksi sellaisena kuin on, 98 % mielestä harrastuksesta tulee hyvä mieli ja 93 % koki, että saa käyttää harrastuksessaan mielikuvitustaan. Haasteiden kohtaamisesta, itsetunnon kehittämisestä, tai käsityksen paranemisesta omasta itsestä koetaan olleen apua myös muun muassa koulussa, työelämässä ja muissa harrastuksissa. Uusia kavereita oli saanut alle 16-vuotiaista vastaajista 83 % ja tätä vanhemmista 86 %. Vastaukset myös osoittavat, että taideharrastuksen merkitys oman identiteetin rakentumisessa koetaan merkittäväksi.

Myös kulttuuripoliittisesta selonteosta käydään keskustelua tilanteessa, jossa hallitus pyrkii säästämään työvoimavaltaisen taide- ja kulttuurialan jo aiemmin niukoista resursseista. Olemme erityisen huolestuneita siitä, minkä näkymän toistuvat ja pitkälle tulevaan vaikuttavat taiteen ja kulttuurin rahoitusleikkaukset alasta kiinnostuneille, tai siitä itselleen ammattia pohtiville, lapsille ja nuorille antaa.

Kaarlo Hildén
puheenjohtaja

Viivi Seirala
toiminnanjohtaja